

Nova pralila za 1850.

Znamnja solnca in lune.

 mlaj.	 zadnji krajic.
 prvi krajic.	 I C ura zjutraj.
 sip, ali polna luna.	 C I ura zvečer.
	 solnce, toplo.

Znamnja vremena.

 jasno.	 megla.	 vroče.
 oblačno.	 veter.	 merzlo.
 dež.	 grom.	 stanovit.
 sneg.	 toča.	 nestanov.

Solčni in lunini mraki.

1. Solčni mrak 7. aprila med 5. in 9. uro zjutraj; pri nas neviden.
2. Lune mrak 20. aprila med 8. in 11. uro zjutraj; pri nas neviden.
3. Solčni mrak 29. septembra med 2. in 7. uro zjutraj; pri nas neviden.
4. Lune mrak 13. oktobra, popolnoma, od 10. ure 12 min. zvečer, do 1. ure 18 min. po polnoči.

Med božičem in pepelnico je 42 dni, ali 6 tednov.

66976

030036086

I. Prosljinec (Januar) ima 31 dni.

Nedeljski evangelij.

6. **Po novim letu.** Kadar je bil Herod umerl. Mat. 2.
 13. **Po s. 3 Kralj.** Od ženitne v Kani. Jan. 2.
 20. **1. predpostna.** Od delavcov v vinogradu. Mat. 20.
 27. **2. „** Od sejavca in semena. Luk. 8.

Nov. leto Genov. Titus S. 3 Kralj. Paul p.

Ernest Anton p. Dan Imé Jezus Bošt.

Septuagesima

Neža Vinc. m. Paul spr.

Krizost. FrancS.

Sexagesima

Solnce (☉) stopi v znamenje 20. dan.

II. Svečan (Februar) ima 29 dni.

Nedeljski evangelij.

3.	Pustna.	Od slepiga poleg pota. Luk. 18.
10.	Pepelnična.	Jezus se je postil 40 dni. Mat. 4.
17.	2. ned. v postu.	Jezus se spremeni na gòri. Mat. 17.
24.	3.	Jezus hudiča izganja. Luk. 11.

Sveč. Blaž Pust Rotija Polona Dan

Quinquages.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Skol. Evlalia **Kvat.** Valent. Julijan. Konr.

Euheri Pet. St. **Prestopni dan** Matija Sr. p. Valb. Roman

Solnce (☉) stopi v znamenje ♋ 19. dan.

Gregor Mar. 7 ž. Cvet. n. Jed. Jožef Vel. p.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

Dan Vel. n. Gabr. Mar. oz. Rupert Evst.

XII

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Soln. (☉) st. v zn. 20. d. Spomladse začne.

IV. Mali traven (April) ima 30 dni.

Nedeljski evangeliij.

6. **2.** po v. noči. Jest sim dober pastir. Jan. 10.
 13. **3.** " " Še malo, in me ne bote vidili. Jan. 16.
 20. **4.** " " Grem k njemu, kateri me je poslal. Jan. 16.
 27. **5.** " " Ako bote Očeta prosili. Jan. 16.

Fran. P. Rihard Vinc. F. Suzana **Dan** Dion.

XIII

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Leo. Lamb. Helena Rudolf. Ema Viktor

VI ☾

X ☺

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Juri

Marka

Dan XIV

Peregrin Katar.S.

☾ XII

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Solnce (☼) stopi v znamenje ♈ 20. dan.

V. Velki traven (Maj) ima 31 dni.

Nedeljski evangelli.

4. **6. po v. noči.** Kadar pride Učenik. Jan. 15. 16.
 11. **Binkoštna.** Ako me kdo ljubi. Jan. 14.
 18. **1. po binkošt.** Bodite usmiljeni. Luk. 6.
 25. **2. „ „** Od velike večerje. Luk. 14.

Neboh. Filipi. J. Zn. križ. Florjan Greg. N.

Bink.n. Pankr. Kvat. Jan.N. S.Troj. Feliks

Dan S.Telo Julia Urban Serce J. Kocijan

Solnce (☉) stopi v znamenje ♈ 21. dan.

VI. Rožnik (Juni) ima 30 dni.

Nedeljski evangellj.

1. **3. po binkoš.** Jezus sprejema grešnike. Luk. 15.
 8. **4. "** " Od velikiga ribjiga vlaka. Luk. 5.
 15. **5. "** " Od farizejske pravičnosti. Mat. 5.
 22. **6. "** " Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.
 29. **7. "** " Varujte se lažnjiv. prerokov. Mat. 7.

Erazm. Bonif. Norb. Rob. Med. Primaž

Ant. P. Bazili Vid Beno Rajnar Dan XV 1/2

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Alozi Ahaci Jan. Ker. Ladislav Pet. in P.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Soln. (☉) st. v zn. ✚ 21. d. Leto se začne.

VII. Mali serpan (Julij) ima 31 dni.

Nedeljski evangeli.

6.	8. po binkošt.	Od krivičniga hišnika. Luk. 16.
13.	9. " "	Jezus joka nad Jeruzalem. Luk. 19.
20.	10. " "	Od farizeja in od colnarja. Luk. 18.
27.	11. " "	Od gluhiga in mutastiga. Mark. 7.

Jema Mar. ob. Urh Vilib. Kilijan Amal.

Moh. in F. Marjeta Bon.

Aleš

Dan XV

Mati. Bozja
s. škapulirja

Magd. Pasji d. Jakob Ana Marta Ignac

Solnce (☉) stopi v znamenje 22. dan.

VIII. Vel. serpan (August) i. 31 dni.

Nedeljski evangeliij.

3. 12. po binkošt.	Od usmiljeniga Samarijana. Luk. 10.
10. 13. „ „	Od desetih gobovih. Luk. 17.
17. 14. „ „	Nihče ne more dvema gosp. Mat. 6.
24. 15. „ „	Od mladenča v Najmu. Luk. 7.
31. 16. „ „	Od vodeničniga. Luk. 14.

Pet. K. Porcj. Domin. Ožbald Afra Lorenc

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Klara Velk. šm. Dan Rok Helena Bernard

XIV

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Pasji d. Jernej Augušt. Jan. obgl. Ang.v.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Solnce (☉) stopi v znamenje ♏ 23. dan.

IX. Kimovec (September) i. 30 dni.

Nedeljski evangeliij.

7. **17. po binkoš.** Od nar veči zapovedi. Mat. 22.
 14. **18. „ „** Od mertvoudniga. Mat. 9.
 21. **19. „ „** Od kraljeve ženitnine. Mat. 22.
 28. **20. „ „** Od kraljčeviga sina. Jan. 4.

Tilen **Dan** Rozal. Regina **M.Šm.** Mik. T
XIII

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Fel.i.R. Zv.kr. **Imé M. Ljud. Kvt.** Evstahi

Dan Matevž Koz.in Dam. Miha Hieron.
XII

Soln. (☉) st. v zn. ♈ 22. d. **Jesen se začne.**

X. Kozopersk (Oktober) i. 31 dni.

Nedeljski evangelli.

5. **21. po bink.** Od deset tavžent talentov. Mat. 18.
 12. **22.** " " Ali se sme cesar. dacija daj. Mat. 22.
 19. **23.** " " Jezus obudi mertvo deklico. Mat. 9.
 26. **24.** " " Od goboviga in stotnika. Mat. 8.

Rem. Fr. Ser. **Rož. kr.** Brigita Dion. **Dan**

XI

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

Handwritten signature or mark.

Kol. Terez. Gol Lukež Žegn. Ursul.

XII

CVII

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

Kordula Kapist. Rafael Simon Jud. Volb.

XI

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Solnce (☉) stopi v znamenje ☩ 23. dan.

XI. Listopad (November) i. 30 dni.

Nedeljski evangeliij.

2. 25. po.bink. Od viharja na morju. Mat. 8.
 9. 26. " " Od dobriega semena in lulike. Mat 13.
 16. 27. " " Od gorušičniga zernja. Mat. 8.
 23. 28. " " Od razdjanja Jeruzalema. Mat. 24.
 30. 1.adventna. Od sodnjiga dné. Luk. 21.

Vsiveset. N. Vernd. Dan Karel B. Lenard

Zahvalj. N.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Martin Brikci Leopold Otmar Elizab.

X

CXI

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Mar. ofr. Cecil. Katar. Dan Adv. n. Andrej

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Solnce (☉) stopi v znamnje ♈ 21 dan.

XII. Gruden (December) i. 31 dni.

Nedeljski evangeli.

7. **2. adventna.** Janez v ječi. Mat. 11.
 14. **3.** „ Janez pové, de on ni Kristus. Jan. 1.
 21. **4.** „ Janez oznanuje kerst pokore. Luk. 3.
 28. **Po božiču.** Simon in Ana v tempeljnu. Luk. 2.

Fr. Sav. Barb. Nikol. Ambrož M. Sp.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Lucia Spiridion Lacar. **Kvat. Dan** Tomaz

VIII^{1/2}

IX

VIII

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

Bozic. Stefan. Jan. Otr. David. Silv.

X

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

Soln. ( ) st. v zn. 21. d. Zima se začne.

Spreminj lune

in namišljeno vreme.

Prosijec.

- Mlaj 8. dan ob 0 uri 7 min. zjutraj, vihar in sneg.
- Pervi krajic 14. dan ob 4. uri 33 min zvečer, burja in mraz.
- ☉ Šip 22. dan ob 4. uri 19 min. zjutraj, dež in sneg.
- Zadnji krajic 30. dan ob 9. uri 25 min. zjutraj, stanovitno znežuje.

Svečan.

- Mlaj 6. dan ob 11. 26 min. zjutraj, oblačno in neprijetno.
- Pervi krajic 13. dan ob 3. uri 2 min. zjutraj, merzlo in suho.
- ☉ Šip 20. dan ob 10. uri 31 min. zvečer, sneg in hud mraz.
- Zadnji krajic 29. dan ob 2. uri 32 min. zjutraj, južno deževno vreme.

Sušec.

- Mlaj 6. dan ob 9. uri 29 min. zvečer, burja in sneg.
- Pervi krajic 13. dan ob 3. uri 27 min. zvečer, zlo merzlo.

- Šip 21. dan ob 4. uri 55 min. zvečer, deževno vreme.
- Zadnji krajic 29. dan ob 3. uri 22 min. zvečer, merzlo in neprijetno.

Mali traven.

- Mlaj 5. dan ob 6. uri 43 min. zjutraj, burja in mraz.
- Pervi krajic 12. dan ob 5. uri 43 min. zjutraj, južno vreme.
- Šip 20. dan ob 10. uri 4 min. zjutraj, velika ploha.
- Zadnji krajic 28. dan ob 0 uri 17. min. zjutraj, oblačno in deževno.

Velki traven.

- Mlaj 4. dan ob 3. uri 32 min. zvečer, lepo toplo vreme
- Pervi krajic 11. dan ob 9. uri 36 min. zvečer, grom in dež.
- Šip 20. dan ob 0 uri 47 min. zjutraj, jasno in hladno.
- Zadnji krajic 27. dan ob 6. uri 24 min. zjutraj, merzel dež.

Rožnik.

- Mlaj 3. dan ob 0 uri 30 min. zjutraj, velika ploha.
- Pervi krajic 10. dan ob 2. uri 40 min. zvečer, nestanovitno.

- ☉ Šip 18. dan ob 0 uri 42 min. zvečer, dež in hladno.
- ☉ Zadnji krajic 25. dan ob 11. uri 8 min. zjutraj, neprijetno vreme.

Mali serpan.

- ☉ Mlaj 2. dan ob 10. uri 20 min. zjutraj, oblačno in hladno.
- ☉ Pervi krajic 10. dan ob 8. uri 13 min. zjutraj, grom in dež.
- ☉ Šip 17. dan ob 10 uri 21 min. zvečer, toplo vreme.
- ☉ Zadnji krajic 24. dan ob 3. uri 52 min. zvečer, zlo soparno.
- ☉ Mlaj 31. dan ob 9. uri 58 min. zvečer, vihar in dež.

Velki serpan.

- ☉ Pervi krajic 9. dan ob 1. uri 13 min. zjutraj, lepo in toplo.
- ☉ Šip 16. dan ob 6. uri 45 min. zjutraj, grom in ploha.
- ☉ Zadnji krajic 22. dan ob 9. uri 56 min. zvečer, vroče in soparno.
- ☉ Mlaj 30. dan ob 0 uri 4 min. zvečer, vihar in dež.

Kimovec.

- ☉ Pervi krajic 7. dan ob 4. uri 47 min. zvečer, suša in toplo.
- ☉ Šip 14. dan ob 2. uri 57 min. zvečer, nestanovitno.

Sejmi.

Ako bi kak sejm utegnil na nedeljo pasti ali na zapovedan praznik, bo pa prvi dan po nedelji ali po prazniku.

Na Krajskim.

V Bistrici (Premskim kantonu), v pondeljek po s. Jurji in po s. Martinu.

V Bistrici v Bohinju, na kresni in s. Miklavža dan.

V Bistrici (Trebinškim kantonu) na dan s. Roka in pond. pred s. Lukežem.

Na Bitnjah v Bohinji, na s. Ane dan.

V Bučki, 24. svečana, na s. Marka dan, v pond. pred kresam, v pond. pred s. Mihelam in na s. Martina dan.

V Bruniku, na dan Mar. Dev. 7 žal. in 13. rožnika.

V Dobernčah, 21. m. travna, 4. v. travna in 7. m. serp.

V Dernovim (pri Kerškim), 2. sušca, 24. rožnika in 29. Kimavca.

Na Dobrovi, 14. sveč., v pond. po cvetni nedelji in 29. vel. serp.

V Doljih, na s. Boštjana dan, v pond. po tretji nedelji po veliki noči, v pond. pred s. Lorencam in na s. Mihela dan; 23. listop. v Mojstrani.

Pri Fari (spodnji Idrii), 3. vel. travna in pond. po prvi nedelji mesca kozop.

Pri s. Gothardu (Berds. kant.), na cvetni petek, na s. Gotharda, s. Urbana in na dan obiskanja Marije Dev.

V Gočah (pri Ipavi), 30. listop.

V Grahovim, na s. Polone in s. Rudolfa dan.

V Grosupljim, 25. m. travna in 29. kimovca.

- V Hotemožah, v pètek pred cvetno nedeljo in na s. Antona Pad. dan.
- V Idrii, na veliko sredo, 16. vel. travna, 21. kimovca, 16. listop. in 4. grudna.
- Na Igu, 27. sveč. in 20. sušca, drugi pond. po veliki noči in prvi četrtek po binkoštih, na s. Lovrenca in na s. Martina dan.
- V Ipavi, na pustni pond., velikonočni torek, prvi pond. mesca kim. in 28. kozop.
- V Št. Jerneji (Kostanjev. kant.), v pond. po nedelji s. Trojice, na s. Jerneja dan in v pond. po vsih vernih duš.
- V Št. Jurju (Polj. kom.), 25. dan sušca.
- V Št. Jurju (pri Svibnjim), na s. Marka in na kresni dan.
- V Št. Jurju per Gambergu, na s. Jurju dan, in pond. po s. Tilnu.
- V Kamni Gorici, na s. Lovrenca in s. Barbare dan.
- V Kamniku, 20. pros., 12. sušca, 9. rožnika, 24. vel. serp., 15. kozop. in 4. grudna.
- Na Kerškim, 3. dan sveč., 18. sušca, 4. vel. travna, na s. Urha dan, 25. listop., v pond. po s. Luku in na pustni pond.
- V Kotredežu, na s. Jurja dan, v torek po veliki noči in na s. Jošta dan.
- V Kostanjevci, na tihi pond., pond. po s. Jakobu, po s. Mihelu in kvaterni pond. v adventu.
- V Kočevji, 20. pros., 4. vel. travna, 15. rožnika, 25. mal. serp., 24. vel. serp., 30. listop. in 31. grndua.
- V Kraju, 25. mal. travna, 1. vel. serp., 21. kim., 18. kozop. in 11. listop.

- V Krajski Gori, v nedeljo pred letnim žegnanjem vsih cerkvá, za živino in blago.
- V Kropi, na s. Márijete in s. Lenarta dan.
- V Št. Lambertu, 14. sveč., 22. vel. travna in 17. kim.
- V Lašičah, v pond. pred s. Matijem, ako je pa v nedeljo s. Matija, je semenj v pond. poprej, in prvi dan po malim Šmarnu.
- V Leskovcu, v pond. pred s. Jurjem in 14. dan vel. serp.
- V Litii, v pond. po 4. nedelji v postu, na s. Florjana dan, pond. po s. telesu, pond. po s. Mihelu in s. Miklavžu.
- V Ljubljani, 25. pros. (3 dni), 1. dan vel. travn. (14. dni), 30. rožn. cveta (3 dni), 14. kim. (3 dni) in 19. listop. (14 dni), vsaki teržni dan za živino.
- V Logatcu (doljnim), na s. Gregorja dan.
- V Logatcu (gornjim), v petek po Kristusovim vnebohodu, roženkranski pond. in na s. Lucije dan.
- V Loki, 17. sušca, 24. mal. travna, binkoštni torek, 24. mal. serp., 24. vel. serp., 29. kim. in 25. listop.
- V Ložu, na s. Florjana. s. Roka in ss. Sim. in Juda dan. Pri s. Lovrencu pri Temenici (v Zatičinski komisii.), na s. Lovrenca in s. Klemena dan; v Martinji vasi pond. pred s. Miklavžem; v Veliki Loki pri s. Jakobu na s. Jakoba in s. Pangerca dan.
- V Lukovcu, 3. sveč., 26. sušca, 27. mal. travna in 9. kimovca.
- V Lukovku, 16. dan vel. travna in v pond. po s. Jak. Na Mali Gori, 25. dan vel. travna.
- V Št. Martinu pri Litii, v pond. po s. Jakoba in s. Martinu.
- V Matenji Vasi, na kresni dan. *

- V Mengšu, na s. Polone, s. Jederti, s. Urbana, s. Mihela, s. Lenarta in s. Lucije dan.
- V Metliki, v torkih po ss. 3 kraljih, po svečnici, po s. Jožefu, po beli nedelji, po binkoštih, po s. Marjeti, po godu v nebovzeta Marije Dev., po s. Mihelu, po s. Martinu in po s. Miklavžu.
- Na Mirni, na kresni dan in 3. listop.
- V Mirni Peči, 1. dan po s. Ježefu in po s. Petru, na dan s. Kancijana, s. Mihela in dan po vsih nedolžnih otročičih.
- V Mišjim Dolu, 13. dan grudna.
- V Mokronogu, v saboto pred tiho nedeljo in saboto pred s. Jernejem, na ss. Sim. in Juda dan, in na dan po prazniku spočetje M. Dev.
- V Moravčah, na s. Matija dan, na velki pond., na s. Janeza Nepom., s. Alojzija in na s. Martina dan, in vsaki četrtek za govejo živino in drobnico.—Pri s. Mahorji pa 20. d. sušca, torik pred binkošti in 1. mal. serp.
- V Motniku, 12. sveč., tretji pond. v postu, 22. mal. travna, 2. rožnika in v sredo po roženkr. nedelji.
- V Novim mestu, v torek po s. Ant. puš., pred s. Jurj. po s. Jerneju, po s. Luku in prvi torek v adventu.
- V Novi vasi (na Blokah), v pond. po nedelji slad. imena Jezusa in na s. Mihela dan.
- V Planini, na s. Jurja, s. Roka, s. Marj. in s. Andr. dan.
- V Podbukovju (poleg Kerke), v pond. po beli ned. in 27. kim.
- Podkoreniam, 4. ned. pred letnim žegnanj. vsih cerkvá.

- V Polhovim gradcu, v pond. pred tiho ned., in na s. Anton Pad. dan.
- V Podvelbu (Colu), Ipavski kom., na dan s. Urbana in kvaterni četertik v jesenu za živino.
- V Polšnjeku, v pond. po s. Urhu.
- V Postojni, pond. po Krist. vnebohodu, na s. Jerneja, s. Luka in s. Frančiška Ksavera dan.
- V Radečah, prvi pond. v postu, pond. pred s. Jurjem, dan pred ss. Petram in Pavlam, na s. Tilna dan, pond. po s. Martinu in na dan s. Janeza ap. in ev.
- V Radohovi vasi, 2. pros., pustni pond., pond. pred s. Urbanom in pred s. Lukam.
- V Radoljci, na s. Gregorja dan z blagam, na s. Jarja dan pa z živino, binkoštni tor. in na s. Ane dan z blagam, na ss. Sim. in Juda dan z živino, na s. Lucije dan z blag.
- V Rakovniku, na s. Gregorja dan in v ned. pred 2. kim.
- V Razdertim, na s. Valentina in s. Martina dan.
- V Ratečah, v ned. po letnim žegnanju vsih cerkvá.
- V Ribnici, 2. dan pros., v pond. po beli ned., na kresni dan, prvi pond. po 2. vel. serp. in na s. Matevža dan.
- V Rovtah, v pond. po tihi nedelji, na dan s. Janeza kerst, s. Lovrenca in s. Mihela
- V Senožečah, prvi četer. po binkoštih in pond. po kvat. ned. mesca kim.
- Na Skaručni, na dan s. Helene, s. Tilna in ss. Sim. in J.
- Na Slančjim Verhu, v pond. po s. Urhu
- V Slapjim pri Ipavi, v pond. pred veliko nočjo, in pa na s. Cecilije dan.

- V Soderšici, v pond. pred s. Gregorjem, na dan s. Magdalene in s. Terezije.
- V Sorici. (živin.) na dan ss. Filipa in Jak. in s. Lukeža.
- V Šmarji, 16. dan vel. travna.
- V Starim Logu na Kočevskim, 13. mal. serp.
- V Starim Tergu Poljans. kom, 13. rožnika in 1. kozop.
- V Svibni, 1. in 25. dan vel. travna.
- V Zagorji (za Savo), 9. sveč., na dan s. Pankraca, 29. rožnika, 1. dan listop. in poslednji dan grudna.
- V Zagorji (na Notranjskim), 17. pros., pond. po cvetni ned., binkoštni torek in na s. Martina dan.
- V Zatičini, na vel. četer, pond. pred binkoštni, na s. Bernarda in s. Katarine dan.
- V Zdenski Vasi, v pond. pred cvetno ned., 13. rožnika, 17. mal. serp. in sredo po roženkranski ned.
- V Senušah, 13. grudna.
- V Šturji, 1. sveč., pond. po beli ned. in sredo po roženkr. ned.
- V Železnikih, 17. pros., velikonč. torek, 10. vel. serp. in 30. listopada.
- V Žerovnici, v pond. po ss. 3 kralj. in 14. sveč.
- V Žireh, sredpostno sredo, 4. mal. serp. in 21. kozop.
- V Žubnim, na s. Matija in s. Uršule dan.
- V Žužemberku, 3. sveč., 12. sušca, 24. mal. travna, 9. rožnika, na dan po Krist. vneb., 14. kim., 28. kozop. in 6. grudna.
- V Turjaku, na s. Gregorja in s. Andreja dan.
- V Ternovim (Premski kom.), pond. po ss. 3 kralj., pond. po ss. Petru in Paulu in 19. kozop.

- V Teržiši (pri s. Trojici), v pond. pred Krist. vneb.,
pond. pred s. Telesam in 23. rožnika.
- V Teržiču, 18. sušca, 16. vel. travna, 26. rožnika
in 30. kim.
- V Toplicah, 21. dan pros., v četertkih, po s. Matiu,
po s. Florjanu, pred vel. Šmarnam in po roženkr. ned.
- Na Travi, na ss. Filipa in Jak. dan, pond. po s. Urhu
in na s. Lovrenca dan.
- V Trebnjim, 13. rožnika, 12. mal. serp. in 16. vel. serp.
- Na Vačah, v pond. po beli ned. in v torek po prvi
ned. po binkoštih, na s. Roka in s. Andreja dan.
- Na Velikim Gabru, 14. dan mal. serp.
- V Verhovcu (na Kočevskim), 20. sušca, in 5. vel. serp.
- Na Verhniki, na kvat. pond. v postu, velikonoč. torek,
križev pond., pond. po s. Trojici, na s. Jakoba, s.
Lenarta in s. Janeza apost. dan.
- V Verhopolji, 22. pros. in 9. rožnika.
- Na Veseli Gori, na s. Greg. dan in v ned. pred 2. kim.
- Na Vidmu (poleg Kerke), v pond. po ss. 3 kralj. 16. vel.
travna, 5. mal. serp. in pond. po roženkr. ned.
- V Št. Vidu (na Blokah), pond. po s. Gregorju, po s.
Vidu in po s. Jerneju.
- V Št. Vidu (nad Ipavo), 14. sušca, 15. rožn. in 14. v. serp.
- V Št. Vidu (pri Zatičini), v velikonočno sredo, bin-
koštni torek, 15. rožnika, pond. po mal. Šmarnu in
pond. po roženkr. ned.
- V Višnji Gori, v pond. pred pustn. pond., vsaki pond.
po vsih kvat. ned., pond. po cvetni ned., na kresni
dan, na dan s. Ane, s. Tilija in pond. po vsih svet.

- V Cerkljah, na dan s. Antona puš., v velki petek, na s. Roka in na s. Ursule dan.
- V Cerknici, na s. Matija dan, 4. pond. po veliki noči, na s. Ane in na vsih vernih duš dan.
- V Černomlju, vsaki torek po vsih kvat. ned., in na velki torek, v torek po ss. Petru in Pavlu in po ss. Simonu in Judu.
- V Černim Verhu, na s. Jurja dan in v pond. po malim Šmarnu.
- V Češnjicah, v torek po veliki noči, 24. rožnika in 28. kozop.

Na slov. Štajarskim.

- Pri s. Andraši, pri Ptujim, na s. Boštj. in s. Andr. dan.
- V Arnužu, na s. Matija dan, križ. pond., 20. mal. serp., na s. Jerneja dan in pond. po s. Mihelu.
- Pri s. Barbari, 1. dan po s. Jožefu, v torek po veliki noči, 2. dan po s. Florjanu, na s. Vida dan, pond. po škapol. ned., na s. Lovrenca in na s. Mihela dan.
- V Bistrici, s. Matija, s. Ruperta spoml. in v jeseni s. Florj., s. Jak., s. Jern. in ss. Sim. in Jud. dan.
- V Brašlovčah, pond. pred s. Matijem, cvetni petek, križevo sredo in pond. pred s. Matevžem.
- V Brežcah, s. Valent. dan, pond. po s. Florj., na s. Ant. s. Lovr., s. Lenarta dan in v saboto pred božičem.
- Pri s. Duhu v Ločah, velikon. torek in na s. Ant. dan.
- Pri s. Emi, binkoštni torek.
- V Ernuži, s. Boštjana in Marije D. 7 žalosti dan.
- Pri s. Filpu v Selah Ulimske fare, 22. sveč., 1. in 24. vel. travna, 17. mal. serp. in 21. kozop.

- V Frauheimu, na dan sv. Ane in s. Matevža.
- V Gomilici, s. Pavla, s. Petra in pred s. Leop. dan.
- V Gomilski, na s. Barbare dan.
- V Gornji Sušici, na s. Janeza N. in s. Andr. dan.
- Na Hajdini, 5. saboto po veliki noči, na s. Filipa dan in 30. vel. serp.
- V Hočah, s. Jurja dan.
- V Št. Ili, s. Vincencija Fer. in s. Rozalije dan.
- V Št. Janži (pri Traberzi), na s. Antona dan, pond. po imenu Marije.
- Pri s. Marii v Jarenini (v slov. Goricah), na Blaževo, veliki četrtek, veliko križevo, na Lovrenčevo, vel. gospodnico in pa na roženkr. ned.
- V Št. Jurju (pod Rifnikam), na s. Gregorja, s. Jurja, in s. Florjana dan, pond. po s. Trojici, 22. rožnika, pond. po kvat. ned. v kim. in 28. kozop.
- V Št. Jurju (v Tabru) na s. Jurja dan po s. Florjanu, kresni dan, darovanje Dev. Marije.
- V Št. Jurju (pri Hrastovcu). s. Jurja dan.
- V Št. Jurju (v Svičini), s. Jurja in Kilijana dan.
- V Kanižu, s. Jurja in s. Katarine dan.
- V Konjicah, vel. četr., pond. po s. Jurju, na križevo sredo, dan rojstva s. Janeza kerst., na s. Ignacija dan, pond. po s. Mihelu, na s. Franč. dan pa z blagam.
- V Kostivnici, 10. sušca, na s. Marka, na s. Vida dan in 30. mal. serp.
- V Kozjih, 16. mal. travna, na s. Jak. dan in pred mal. Šmarnam ta dan.
- Pri s. Križu (pri Lutmerku), na s. Ane dan.

- Pri s. Roku (pri Ptujim), na Filip. in s. Roka dan.
- Pri s. Rozalii, na s. Vida in s. Rozalije dan.
- Pri s. Rupretu (v Goricah), s. Rupreta dan v jeseni.
- V Rušah, v pond., čet. in sab. po mali maši.
- V Sevnici (na Dravi), vel. pond., znajd. s. križa in na s. Lenarta dan.
- V Sevnici (na Savi), s. Valentina dan, pond. po 5. postni ned., 3. sredo po vel. noči in 22. rožnika.
- V Slovegradcu, s. Pavla dan, 2., 4. in 6. sab. v postu, na s. Pang., s. Lovr. dan in pred s. Martinam ta dan.
- V Soséski (Nachbarschaft), s. Jan. N. in s. Roka dan.
- V Spodnji Polskavi, 40 mart. dan in po s. Petru ta dan.
- V Središči, s. Valent. dan, bink. torek in s. Jern. dan.
- V Švičini, na s. Jederti, s. Florjana in s. Andr. dan.
- V Šetalih, kresni dan, s. Jak. dan in pond. po vel. maši.
- V Šmarji blizo Celja, v pond. po ss. 3 kralj. 3. pond. po vel. noč., v pond. po ned. Mar. Im., in na dan s. Barbare
- V Šoštanju, velikon. torek, 22. rožnika, s. Mohorja in s. Mihela dan.
- V Štrasi, dan po Mar. D. v postu, kresni dan, ss. Šim. in Jud. dan.
- V Šavcu, 13. rožnika, 25. mal. serp. in 13. grudna.
- Na Teharjih, s. Neže dan, dan po Mar. D. v postu, s. Pang. in s. Ane dan.
- Na Tinskem, 15. dan po binkoštih, 2. mal. serpana, 26. mal. sep. in angeljski ponedeljk.
- Pri s. Tomažu (na Dolanskim), s. Tomaža dan.
- Pri s. Trojici (v Goricah), s. Florjana dan, 28. vel. travna, s. Roka, s. Augušтина in s. Rupreta dan.

- V Veleji, na Filipovo, križ. pond., s. Jerneja dan.
 V Veršii, s. Mihela dan.
 Pri s. Vidu (blizo s. Eme), 3. pond. po vel. noči.
 Pri s. Vidu (blizo Ptuja), s. Vida dan, 6. kim. in 6. listop.
 V Vitajni, na sredp. sredo, na s. Urbana dan, in 20.
 mal. serp.
 V Vojniku, pond. pred sveč., po beli ned., na s. Jan.
 N., s. Urha dan in 18. kozop.
 Na Vranskim, velikon. torek in 2. sredo po vel. noč.
 V Vildonu, s. Matija dan, velikon. torek, obisk. M.
 D., s. Magd., s. Mihela in s. Katar. dan.
 V Celji, sredp. sredo, s. Filipa, s. Vida, s. Lovrenca,
 s. Auguština, s. Uršule in s. Andreja dan.

Na Koroškim.

- Prosenca, 11. v Gmintu (in vsako kvat. saboto pa živinski semenj); 13. v Belaku (in vsako kvat. sredo pa živ. semenj); v Milštatū in Štrasberzi, pond. po 2. ned. po ss. 3 kraljih v Št. Vidu.
 Svečana, 3. v Frižah, v Paterjonu; pustni pond. v Kutarčah; pepeln. sredo v Oberdravberzi. Vsaki pond. v postu živ. semenj v Št. Lenartu. 24. v zgornji Beli. 25. v Tribingi. 26. v Oberdravberzi.
 Sušca, 4. v Milštatū in v Špitalu. 10. v Št. Mohorji. 12. v Lavamintu. 13. v Gmintu. Tihi četr. v Cobrcah. 14. v Št. Andreji. 17. v Pusarnici. 20. v Gribenii. Vel. petik (Schwarzfreitag), v Štrasberzi. Velikoniočni pond. v Oberdravberzi. 25. v Št. Lenartu. Na s. Rupertu dan v Velkovcu in 31. v Gradišah.

21. v Cerknah, 25. v Gradiški, pond. po s. Francišku Ser. v Payieru, in 1. pond. po s. Uršuli v Tominu. Listopada. 9. v Lokvi, 12. v Komenu, 22. v Šmarii, 30. v Bončinu (Kanals. kom.), pond. po s. Andreju pa v Gorici (14 dni).

Grudna. 6. v Monfolkonu (2 dni), 8. v Turjaku (2 dni), 19., 20. in 21. v Ogleji in 1. pond. po s. Miklavžu v Tominu.

Na Teržaškim primorju.

V Buluncu, na s. Egidija dan. — V Borštu, Koprške kom., 15. sušca za živino, 22. kim. za les in 25. kozop. za blago. — V Brezovci, 28. mal. travna, 3. mal. serp. in 17. kozop. — V Buzetu, na ned. po mal. Šm. — V Kastelnuovi (Nov. gradu), 16. mal. travna, 28. rožnika in 27. listop. — V Kuyedi, v ned. po roženkr. ned. in na ned. po s. Martinu. — V Dolini, 4. mal. kozop. — V Pazni (Pisino), 2. vel. serp. — V Zlivji, 15. mal. travna in 26. kim. — V Terstu, 2. listop. — V Čubedu, na s. Martina dan. — V Ricmanih, 20. sušca.

Na Reškim primorju.

V Reki, 23. mal. travna, 24. rožnika, 15. vel. serp. in 8. kim. — V Bakru, 13. mal. serp., 1. in 30. listop. — V Grobniku, 1. vel. travna in na s. Trojice dan. — V Kastvi, 22. vel. travna, na roženkr. ned. in 13. grud. — V Voloskim, 16. vel. travna. — Čubaru, v pond. pred bink., s. Jak. in po mali maši,

Živinorejske drobtinice

mladim in starim kmetovavcem v poduk.

IV.

Od reje prešičev.

Reja prešičev se gospodarju dobro splačuje, to pa gotovo le takrat, kadar se umno ravna. Bomo tedaj tukaj našim kmetom ob kratkem povedali kako in kaj.

Nekoliko od natore prešičje.

Divja svinja se buče, ko je tričtetert leta stara mesca listopada ali grudna, nosi 4 mesce in verže po 6 do 15 in še več mladih, kateri se-sajo 6 do 8 tednov. Ima tedaj dvakrat na leto mlade.

V 5. letu imajo prešiči vse zobé popolnoma, tedaj se zamore reči, da dorastejo v 5. letu. Ko stareji prihajajo, postajajo sprednji zobje bolj tumpasti, jekla so dalje in bolj zakrivljene in potem se tudi ceni starost prešičja.

Skušnje sicer učé, da prešič zamore starost od 20 let doseči; vendar le malokteri gospodar

si derži svinjo do 12 let, ker kakor pri drugi živini tudi pri prešičih, kadar so stari, meso bolj grobo in manj okusno postane.

Prešič je zelo pozrešen, zato ker ima tak želodec, da mnogoverstno in tudi gnjusno pičo lahko prekuha in prebavi.

Gorki kraji mu bolj teknejo kakor merzli, zato, ker ga rado zebe: močirni kraji blizu luž ali mlak so mu kaj všeč, da se večkrat v njih povalja, zato, ker ga koža rada serbi. Zatega voljo pa, ker vidijo ljudje prešiča, večkrat v blatu ali mlakužah se valjati, mislijo, da je prešič nečedna žival in da je raji v nesnagikakor v čednih svinjaki. To pa je skoz in skoz kriva misel: prešič ima rad čedno, in če se valja po blatu, stori to le, da tisto kožno serbečico tolaži.

Od plemen prešičjih.

Plemen prešičjih je več. Naj bolj imenitni so ogerski (horvaški), poljski, laški (francozki) in kitajski prešiči.

Ogerski prešič ima še veliko lastnost divjega plemena. Prešiči na Ogerskem, na Turškem, v Moldavi in v Bosni, v Serbii, Slavonii,

na Horvaškem se sploh imenujejo ogerski. Oni so bol dolzega života, kratkih nog, sivih šetinj in deloma kodrastih. Pred vsimi drugimi prešiči se ogerski naj bolj spita, tako, da v 2. letu v kratkem času že po 3 do 4 cente vaga, špeha (slanine) ima veliko in okusnega, le enmalo mečji je od družih plemen.

Poljski prešič ima obokan pa ozek herbet, dolgo glavo, gladke šetine, je umazano-bele ali sivkaste barve in ima zavihan rep; požrešen je in zlo vterjene natore, da mu malokaj škoduje; raste bolj počasi in nespita se tako kakor ogerski; špeh je čverst in dober.

Laški prešič, ki pa se nahaja tudi na Španjskem in Francozkem, je velik, stegnjenega života, ravnega herbta, z ozko glavo in dolzim rivcom. To pleme sicer bolj počasi raste, pa s pitanjem se v 2. in 3. letu že pripravi na 4, 6, 8 in še več centov. V naših krajih je to pleme, ki se tudi padovansko imenuje, zlo navadno, pa je redko čisto, ampak pomešano z drugimi plemeni. Tudi tako imenovani štajarski prešiči so mešanica iz laških in ogerskih (horvaških).

Kitajski prešič nima za nas posebne važnosti,

zato ker to pleme le redkokterikrat k nam zaide. Če ga kdo tudi nikdar ni vidil, ga bo lahko na prvi pogled spoznal, ker sila majhen je in tako kratkih nog. da se skor s tre-trebuhom po zemlji plazi; herbet ima večidel gol brez šetinj in rep kratek, ušes je pokončnih. Kitajska svinja je le zato kaj vredna, kjer je silo rodovitna in po 12 do 24 mladih verže.

Kteri prasci naj se obderžé za pleme?

Naj ima gospodar to ali uno tukaj imenovanih plemen, vselej naj le take mlade za pleme obderži, ki so prav živi, bistrega očesa, širocih pers, stegnjenega života, širocega križa, široko postavljenih nog, in ki radi jedó.

Tudi je na to gledati, da je mlada živinica od zlo rodovitne matere, in da ima najmanj 10 sescov, ker po številu sescov se ravna število mladih, zakaj vsako mlado prasè si poišče svoj sesc in tega se stanovitno derži celi čas. Kolikor ima tedaj starka mladih čez število sescov, toliko jih nima prostora na mater-nem vimenu.

Sicer pa je tudi na to skerbno gledati, da

sta starka in merjasec zdrava in da nista ikra-
sta, ker ikre se od od starih rade zaredé pri
mladih.

Kdaj se naj puščajo po plemenu?

Naše domače svinje se začnó bukatí že, ko so
4 ali celó še le 3 mesce stare. Pa nespametno bi
bilo jih pušati že tako mlade k merjascu; zarod
tak ni nič vreden. Naj tedaj gospodar ne pušča
svinj male sorte po plemenu, dokler niso 8 mescev
stare, svinj velike sorte pa ne pred 10. mescom.
Naj mu je o tem divja živina izgled,
ki naj bolje vé, kaj dela in kaj je prav:
onapa se ne buka preden ni trícetert leta stara.
Natora je povsod naša naj bolja učénica; ako
se zanašamo na njo, ne bomo lahko prave poti
zgrešili.

Naša domača svinja, ker je po vdomačenji
v svoji natori tako rekoč vsa predelana me-
mo divje, se buka vsaki letni čas, in 3 ali 4
tedne, ko je vergla, se začne vnovič bukatí.
Naj bolje je, ako se pustí po plemenu tako,
da takrat mlade ima, kadar je letni čas že
bolj gorák. Če ravnamo po izgledu divjih preši-
čev, naj se puščajo mesca grudna (decembra)

po plemenu; mesca malega travna (aprila) bo starka potem mlade imela, in mesca velicega travna (maja) ali rožnika se zamorejo spet vdrugič pustiti po plemenu, da storé konec kimovca ali izzačetka oktobra (kozoperska).

Če se mlade praseta lahko spečajo, je pametno, ako gospodar skerbi za gorak svinjak, da tudi pozimi starka mlade ima in si tako gospodar več dobička iz prešičje reje naklone. Pri takem ravnanji mu bo svinja v dveh letih petkrat vergla.

Svinja pervikrat manj mladih ima (le 5—6) kakor kader je večkrat vergla. Po gotovih skušnjah je svinja od 3. do 7. leta naj bolje za rejo.

Čez 8. leto imeti svinje za rejo, ni pametno, akoravno so do 13. leta zlo rodovitne, zakaj prestare se ne dajo lahko spitati in meso je grobo.

Od reje mladih.

Ko je stara vergla, jo mika iztrebo požreti; to se ji sme brez škode dovoliti. So pa tudi take svinje, ki hočejo mlade požreti; varovati je treba, da se to ne zgodi. Nektere

svinje pa ne pusté na nobeno vižo ne z lepo ne z gerdo mladih sesati. Naj bolji pomoček je zoper to, da se mladi po glavi, vratu in životu namažejo z žganjem ali olom (pivom) in tudi starka okoli gobca; to stori da se pokrotí in dá pusti mlade k sebi.

Praseta se kmalo navadijo z materjo vred jésti; brez škode se tedaj zamorejo že s 4 tedni odstaviti; če je pa prasè za rejo namenjeno, mora sesati 8 tednov, da bolj terdno postane.

Ker prešiči radi gorko imajo, morajo tudi mladi dobro nastlano, čedno posteljo imeti, da se vkup vležejo in eden družega grejejo. Snažno naj bo v svinjaku in koritu, da se zrak (ljuft) ne spridi, ker čist zrak je tudi prešičem pol živeža, da veselo rastejo in so zdravi. Jako jim tudi tekne, ako se zunaj svinjaka sprehajajo na paši. Zmiraj zaper-tim v svinjaku ne mladim ne starim živež dobro ne tekne. Sicer pa vsaka mlada žival, dokler raste, potrebuje boljše in večkrat po malem dajane hrane. Siratka, mleko v pomijah z otrobi in olupki, in vmes kakošno korenstvo, kaka ze-

lenjava, salata, detelja, buče, tropinje iz olarij, žganjarij i. t. d., se jim naj bolje priležejo, poklada se jim zjutraj, opoldne in zvečer. Nobena jed ne smé vroča biti, ampak naj je le mlačna.

Praseta, ki niso namenjene za rejo, naj se režejo kadar še sesajo, ali kake 2 ali 3 tedne potem, ko so odstavljene bile.

Merjasec naj se nikdar ne začne pred po plemenu puščati, dokler ni leto in dan star. Na enega merjasca se šteje 25 do 30 svinj, ako jih ima pobukati v enem mesecu. Večkrat ko dvakrat na dan naj se mu ne pusti skok. Do 4. leta je za pleme pripraven, potem pa ne več.

Od reje odrašene živine.

Imenovali smo po večem klajo (hrano) za prešiče. Koliko pa naj se jim daje klaje na dan? Če prešiča ne pitamo, je vselej prava mera živeža ta, da se mu zelene (frišne) klaje peti del tega dá, kolikor živ prešič vaga; če namreč prešič vaga 100 funtov, naj se mu daje frišne klaje (detelje, grahorce itd.) 20 funtov, ker 20 je peti del od 100. Če se

prešiči v mlekarijih futrajo s siratko, se šteje na 5 krav 1 prešič; če se v gojzdi redè, potrebuje en prešič 40 vagánov (mecnov) želoda ali 22 vagánov žira, da se popolnoma spita.

Na pašnikih je treba skerbeti, da so kakošne drevesa za senco, in da je blizo kak vodnjak ali mlaka za pijačo in kopanje. Če so pa prešiči v taci krajih, da jih ne smejo zriti, jim je treba rinko skoz nos vtakniti ali porungelj navezati, da škode ne delajo.

Od strežbe prešičem.

Čeravno se vidi prešič nesnažen, kakor smo že rekli, potrebuje vendar naj večje znažnosti, da se dobro počuti in debelí. Treba je tedaj, da je svinjak snažen, in da se živina večkrat koplje. Svinjak najje 5 do 6 čevljev visok, da ni presoparčen, in da ni preveč živine v enem svinjaku. Sploh naj je vsak svinjak enmalo od tal vzdignjen in tako narejen, da se scavnica lahko odceja, da se živina ne valja v mokrem. Tudi naj bo pozimi tako zapažen, da ga merzli vetrovi ne premrazijo, kar je prešičem zelo ne-

varno. Kakor pa jim je mraz nevaren, taka in še huja je vročina, če je svinjak preveč natlačen, soparčen, ali če na soncu stoji. V taci svinjakih je vrančni prisad vsih sort domá, prešiči cepajo včasih v njih kakor muhe.

Od pitanja prešičev.

Veči del prešičev se pita, le malo se jih ohrani za plemo. Tri ali 4 tedne stari prasički se v mestih že lahke prodajajo za mizo, se vé, da taki so spitani od samega maternega mleka. Odrašeni se pa pitajo s pičo, od ktere smo že govorili. Iz perva naj je piča bolj redka in če tudi slabeja, počasi gostejša, proti koncu naj bolj tečna; zernje, koruza, krompir. Če se jim korenstvo daje, naj je obloda bolj moknata in dovolj naj je dobivajo. Petkrat na dan jim pokladati, je dosti. Sploh jim kuhano bolj tekne in bolj v meso in mast gre. Zernje naj se kak dan pred namakva, da je lože prebavljivo. Da pa se pitanci zmiraj ješčni ohranijo, naj se za vsacega k vsaki malici priverže eno perišče osoljenega ovsa ali prosa.

Pitanje je dvojne sorte: ali na pol (to

terpi veči del 8 do 12 tednov), ali pa popolnoma ali na boh (v 16 do 18 tednov). Vselej naj gospodar prevdari, kaj bo laže in bolj prodal: boh ali na pol vpitano svinje. Merjasci in svinje se pred kopijo (režejo) preden se pitajo, ker se celci nikdar ne dajo prav spitati. Mladiče navadno na pol pitajo, stare pa popolnoma. Po sv. Mihelu je naj bolji čas za pitanje.

Za koliko se na dan spita, ni težko natanko povedati. Če prasè počasi raste, prešič se utegne vsaki dan za funt, — če pa hitro raste, se za funt in pol spitati. Da se zvé, koliko se je živina že spitala, naj se vaga pred pitanjem in pozneje, ko je dopitana.

Pitance naj se iz svinjaka bolj poredkoma spuščajo, ker sicer veliko na teži zgubé, če okoli letajo; dobro nastlan mora biti svinjak in en malo mračen, da rajši lenobo paseje, ki jih debeli. Perve tedne se jim pitanje naj bolj pozna, —

Če pitamo prešiča 4 mesce, nam bo dal blizo 30 centov sirovega gnoja.

Gospodarske skušnje.

Sedem pomočkov nemočirne travnike zboljšati. 1) Vode napeljevati na-nje, kjer je to mogoče. 2) Mešani gnoj, ki si ga vsak gospodar lahko napravlja, ako cestno blato in vsakošno sodergo pometa in spravlja na poseben kup. 3) Gnojnica, ki se polije po senožeti, ko še enmalo snega leži po nji, ali že spomladi, kadar dežuje. 4) Pepel in saje. 5) Živo apno v štupo zmleto, tekne mokrim in z mahom obrašenim senožetim naj bolje. 6) Blato iz bajerjev. 7) Lapor ali sovdan v štupo zmlet. 8) Krompirjevec ali krompirjevo perje; konec jeseni se štrosi po travniku in spomladi se pograbi ž njega. — Če je pa senožet močirna, je prvo in prvo vrezati grabne ali napraviti drenažo in odpeljavati vodo.

Od več strani poterjeno zdravilo zoper tertno bolezen je limova voda, ki se dene v golidico in s to gré gospodar ali hlapec po nogradu, vtikuje plesnive grojzde va-njo in jih spira. 2 funta in pol navadnega lima se raztopi v 40 bokalih tople vode; taka limova voda ne pregosta ne preredka ozdravi plesnivo grojzdje. — Naj si zapomnijo vinorejci pomoček ta, ako bi jih utegnili kadaj obiskati bolezen grojzdja.

Kako ohraniti v gnoji vso gnojivno moč? Dva poglavitna sovražnika ima gnojnišče: eden jemlje gnoju moč od zgor in jo vleče v zrak, da se skadí, — drugi jo spira, da od spod steče po cesti. Da se gnojna

moč ne skadí in gospodarju na to vižo ne uide rodovitnost njiv, se z majhnim lahko pomaga, če gospodar včasih gnojnišče pošupa z gipsom. — Da se pa gnoju rodovitna moč ne spira, naj-gnojnišče ne bo pod kapom in gnojnica naj se steka v jamo, ki se zraven gnojnišča napravi in z ilovco dobro zatolčena.

Za domače potrebe kaj.

Ozebljina rok ali nog je huda nadloga. Pomaga se pa naj laže, če se s sledečo vodo umiva ali v to vodo namočene rutice pokladajo na njo: 3 lote šišk, ktere vsak otrok pozna, se stolče na drobno in v pol maslicu deževnice skoz četert ure v piskru kuha; ko se je kuhovina ohladila, se precedí skoz lanéno ruto in voda shrani. 2krat ali 3krat na dan skoz četert ure se koplje ozebljina v ti vodi ali pa z njo namočena rutica poklada čez ozebljino. Po tem naj se ozebljeni del obriše s kako malovredno eunjo, ker ta voda rumene madeže puša v perilu. Včasih že v 3 dneh jenja ozebljina; včasih pa potrebujo več dni — skor vselej pa je gotovo zdravilo.

Zoper divje meso in kako drugo staro rano ni boljšega domačega zdravila, kot je suha češplja z notranjo platjó na divje meso ali rano pokladana.

Komur je na tem ležeče, da si veliko dobroto zdravih in lepih zob ohrani, naj si jih vsak dan

izmiva z žajfnico iz lepe bele žajfe, v katero se mala
šet pomoči in ž njo potem zobjé dergnejo.

Da se lampe ne kadé, pomoči stenj (tóht) v mo-
čan vínsk jesih in potem ga posuši, preden ga v lam-
pico deneš. Lepo čisto ti bo gorela.

Žarkovo sirovo maslo ali puter se zboljša,
če se najprej v frišnem mleku, potem pa v frišni vodi
prav dobro pregnjête, in potem spet v poprejšno štruco
zgnjete. Sirovo maslo je potem nek spet prav dobro.

Kožuhovina se molov naj bolje obvaruje, če
se s kafro poštopa, v rjuho zaveže in v dobro za-
perto omaro spravi. Da se pa kafra dá v štupo zdro-
biti, naj se pljune na njo.

Pogled po svetu.

**Naše cesarstvo, njegove dežele in njegovi
narodi.**

Treba je, da vsak kaj vé od tega. Vse avstrijan-
sko cesarstvo skupej meri 11.593 štirjaških milj in šteje
čez 38 milijonov duš; med temi je Slavenov okoli 15
milij. in 170.602 — Nemcov 7 milijonov in 980.920 —
Ogrov 5 milij. 418.773 — Lahov 5 milij. in 63.575
— Romanov 2 milij. in 686.491 — drugih pa še 1
milij. in 179.638.

Dežele ali kronovine našega cesarstva so:

	meri □ milj :	števílo duš :
Estrajh pod Anížo	361	1 milijon in 538.645
Estrajh nad Anížo	217	706.316
Solnograško	130	146.007
Štajarsko	408	1 milijon in 6.971
Koroško	188	363.514
Krajnsko	181	507.410
Teržaško primorje in Goriško	144	508.016
Tirolsko	522	859.706
Česko (Pemsko)	944	4 milijone in 409.900
Moravsko	403	1 milijon in 799.838
Šleško	93	438.568
Gališko	1420	4 milijone in 555.477
Bukovina	189	380.826
Ogersko	3265	7 milijonov in 864.262
Serbsko	544	1 milijon in 426.221
Sedmograško	1103	2 milijona in 73.737
Hrovaško in Sla- vonsko	332	868.356
Vojaška granica	609	1 milijon in 9.104
Dalmacia	232	393.715
Benečansko	433	2 milijona in 281.732
Lombarško	392	2 milijona in 725.740

V vsem cesarstvu se šteje 864 mest, 2355 trgov, 64883 vasí, v vsem skup 5 milijonov in 207.946 hiš.

Da je Dunaj, poglavno mesto našega cesarstva, res veliko, se vidi naj bolje iz tega, ko-

liko njega prebivavci, katerih je čez 4stotavžent, povžijejo. Lansko leto so za pol leta potrebovali 305.730 veder ola, 187.950 veder vina, 22 milijonov in 286.600 jajc, 44.650 volov, 54.020 telet, 41 880 prašičev, 644.660 piščancov, 17.490 zajcov, 608.790 centov premoga, 68.860 cent. družega oglja in 67.716 kub. sežnjev derv.

Koliko je jezikov na svetu? Če bi danes mati Eva na svet prišla in bi se zbrali vsi narodi, beli in črni, rujavi in rumeni, okoli nje, bi jih pač malo razumela, zakaj po naj novejšem številu je 2810 različnih jezikov in narečij na svetu; le v Azii jih je 937, v Evropi 587, v Afriki 22 itd.

Koliko se povžije zdaj kave ali kofeta na leto v Evropi, to je v našem delu sveta? Zrajtano je, da okoli 225 do 230 milijonov funtov. Pridela se ga po vsem svetu blizo 600 milijonov funtov. Pred sto leti so vozili kavo le iz Arabije v Evropo in ni se je več potrebovalo kot le 10 do 12 milijonov.

S tolikimi pridelki, s kolikimi so naši stari očetje živeli, nemoremo živeti mi; zakaj zmiraj več nas je na svetu. Po natančnem številu se je zvedilo, da pred 100 leti je skor za polovico ljudi manj bilo, kakor nas je današnji v našem cesarstvu; naj bolj so se pa pomnožili na Českem (Pemskem), Marskem in Šleškem. Če bo to v ti meri naprej šlo, kaj bo v 100 letih? Zemlja se že zdaj mora siliti k dvakrat ohilnišim pridelkom.

Odgovorni vrednik: Dr. Bleiweis.